

„Różne historie Psarskiego i co wyniknęło z tego”

Tablica 2

Pałac w Psarskiem – najwcześniejsza informacja o założeniu dworskim pochodzi z połowy XVII wieku. Majątek przez lata był w bardzo złym stanie, co świadczyło o tym, że Psarskie nie było siedzibą właścicieli, a stało się nią dopiero w połowie XIX wieku. Wówczas dobra kupił rodzina Platerów. Wybudowali oni pałac z początkiem XIX wieku. Miał on charakter niewielkiej klasycystycznej budowli ładnie położonej na wysokiej terasie zalewowej Warty, na skłonie której znajdował się starannie utrzymany ogród. W II połowie XIX wieku Antoni Raczyński wraz z żoną Barbarą Skalewską przejął Psarskie i gruntownie przebudował pałac w stylu gotyku romantycznego i założył park. Od 1881 roku właścicielem majątku był Bronisław Grodzicki z Grodźca, który rozbudował pałac i uporządkował park.

Charakterystycznymi elementami dwukondygnacyjnego pałacu w stylu gotyku angielskiego są między innymi wysoka, kwadratowa wieża ozdobiona krenelazem oraz otwory okienne i drzwiowe w kształcie prostokąta, zamknięte łukiem Tudorów, ozdobione kamiennymi manswerkami. Najbogatsze formy dekoracji architektonicznej znajdują się od strony północnej elewacji, nad dawnym, głównym wejściem do pałacu (na osi parku i bramy wjazdowej). Są to zdobione otwory okienne i drzwiowe, nadokienniki w formie oślego grzbietu, dekorowane rozetami i tarczami rodowymi. Wewnątrz pałacu zachowały się okazałe kamienne schody z neogotycką balustradą ozdobioną motywami manswerku.

Bronisław Grodzicki z Godźca herbu Gryf (1856–1940) – ziemianin, właściciel majątków w Słuszkowie w Powiecie Kaliskim. W 1882 r. poślubił Marię z Lipskich h. Grabie i kupił majątki Psarskie i Manieczki. Był czynnym rzecznikiem pracy organicznej u podstaw, zarówno w zakresie rozwoju kultury, jak i pomnażania dobrobytu ziemi i lokalnej społeczności, a także blisko współpracował z ks. Piotrem Wawrzyniakiem i innymi działaczami społecznymi w Wielkopolsce. Rodzina, pod naciskiem władz pruskich, jako niebezpieczna dla antypolskiej polityki bismarckowskiej, sprzedała w 1903 roku wielkopolskie dobra i przeniosła się do Lubrańca na Kujawach. Tam działa społecznie i na niwie politycznej, rozwijając gospodarczo Lubraniec. Bronisław zmarł w Warszawie, a pochowany został w Lubrańcu.

Psarskie – przed wejściem do parku, odpoczywa na kamieniu Felicja Hańc „składziarka”, rok 1966, arch. Maria Konieczna

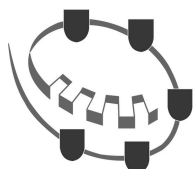
Psarskie – przed pałacem, rok 1956, Józef Hańc z córkami: Marią, Ewą i Wisią, arch. Maria Konieczna

Psarskie – park, rok 1984, Felicja Hańc z córką Marią i wnuczkami: Madzią i Basią, arch. Maria Konieczna

Realizacja:

unia.srem.com.pl

Partner projektu:

SZLAK PRACY ORGANICZNEJ

www.pracaorganiczna.pl

Tablicę zrealizowano w ramach zadania publicznego pt.: Questy Regionu Śremskiego. Projekt współfinansowany przez:

WIELKOPOLSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

„Różne historie Psarskiego i co wyniknęło z tego”

W czasie II wojny światowej majątek zajmowali Niemcy, a w 1946 roku przeszedł on na własność skarbu państwa. Część pałacu zajmowało przedszkole. Były tu też mieszkania, a w okresie letnim przyjeżdżały dzieci i młodzież na kolonie. Budynkiem zarządzał Urząd Ziemi w Poznaniu, a później Wydział Zdrowia. Od 1971 roku w pałacu mieści się Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych w Psarskiem. Jego pomieszczenia zostały przebudowane i przystosowane do nowych potrzeb pensjonariuszy. W latach 80-tych XX wieku powstał pawilon połączony z pałacem przy pomocy szklanego łącznika. Inwestycję sfinansowała Lady Sue Ryder. Pozostałe budynki folwarczne należą obecnie do prywatnego właściciela.

Maria Grodzicka (1891–1986) – urodziła się w Psarskiem jako piąte z żyjących dzieci Marii i Bronisława Grodzickich. Ziemianka, działaczka społeczna i patriotyczna, intelektualistka. Studiowała filozofię na Sorbonie. Poślubiła Tadeusza Grodzickiego – członka partii konserwatystów polskich, gospodarza i hodowcę z Wrzącej. Mieli trójkę dzieci. Maria była też interpretatorką muzyki, zwłaszcza klasycznej i romantycznej. Ogromny wpływ na Marię wywarła matka – Maria z Lipskich, która zaszczepiła w niej szlachetne wartości, a także miłości do Ojczyzny, szacunek do polskiej tradycji, ludzi i obyczajów. W czasie I wojny światowej opiekowała się opuszczonymi dziećmi, organizowała nauczanie i leczyła. Była założycielką Akcji Katolickiej w Sieradzkim, a także prezeską Koła Ziemiarek. W czasie II wojny światowej włączyła się w pracę konspiracji. Po śmierci pochowano ją na cmentarzu w Łodzi. Jej wspomnienia o życiu rodzinnym w Psarskiem, w okresie młodości, zostały zebrane i opublikowane w wydawnictwie pod tytułem *Wśród polskich pól przed laty*.

...Pałac z okresu mego pierwszego dzieciństwa był (potem został przebudowany) stary i jakby zmurszały, o licznych bardzo zakamarkach i skrytkach. Fasada przyozdobiona była mitologicznymi figurami bóstw starożytnych.

W parku też wznosiły się w różnych miejscach, otoczone bogactwem krzewów kwitnących, trzy posągi bogiń. Była Diana szybkonoga, trzymająca na smyczy psa gończego, i Ceres z rogami obfitości, i piękna Wenus wśród przepychu kwiatów...

Maria Grodzicka

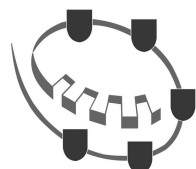
Przedszkole w pałacu w Psarskiem, lata 60-te XX w., arch. Halina Dudziak

Czy wiesz, że ...?

Podana w dokumentach z XIII wieku granica między Śremem a Psarskiem przebiegała przez wzgórze o nazwie Colige, jezioro Ciszka i strumień Choszczyna.

Realizacja:

unia.srem.com.pl

Partner projektu:

SZLAK PRACY ORGANICZNEJ

www.pracaorganiczna.pl

Tablicę zrealizowano w ramach zadania publicznego pt.: Questy Regionu Śremskiego. Projekt współfinansowany przez:

WIELKOPOLSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

„Różne historie Psarskiego i co wyniknęło z tego”

Z założeniem pałacowym sąsiaduje 6. ha park z początków XIX wieku o charakterze krajobrazowym z wieloma, cennymi okazami drzew. Wśród nich są między innymi: dęby szypułkowe, kasztanowce, lipy, modrzew, jesiony, graby, a także cis ukształtowany w formie altany oraz tulipanowiec amerykański.

Margaret Susan Ryder (Sue Ryder) (1923–2000) – brytyjska działaczka charytatywna, założycielka międzynarodowej Fundacji Sue Ryder, która wsparła niemal pół miliona osób na całym świecie. Wielka przyjaciółka Polski – ufundowała 30 domów opieki, hospicja i szpitale. Podczas II wojny światowej wstąpiła do Korpusu Pierwszej Pomocy Pielęgniarskiej, działała też w polskiej sekcji tajnej brytyjskiej agencji rządowej zajmującej się dywersją, wspieraniem ruchu oporu w Europie oraz żołnierzami konspiracyjnymi Armii Krajowej. Na jednej ze ścian pawilonu znajduje się tabliczka okolicznościowa poświęcona jej pamięci.

dr Maria Stolzman (1929–2010) – zootechniczka, polityczka i działaczka społeczna, doktor nauk rolniczych, posłanka na Sejm. Działała w „Solidarności” i była współzałożycielką Fundacji Prasowej „Solidarność”, a także prezeską Fundacji Wspomagającej Zaopatrzenie Wsi w Wodę. Przewodniczyła też Fundacji Sue Ryder.

Psarskie – przed pałacem, lata 30-te XX w., w strojach ludowych Młode Polki, a Fela Hańć (z domu Kaczmarek) w środku, arch. Maria Konieczna

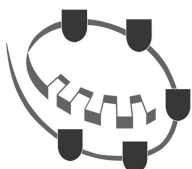
Psarskie, rok 1960, grupa kolonijna, druga od lewej, w najwyższym rzędzie Maria Hańć, arch. Maria Kaczmarek

Źródła:

Z. Szmidt, artykuł „Na Szlaku” Psarskie w „Głos Śremski”, 1989
M. Strzałko, „Majątki Wielkopolskie” powiat śremski, Szreniawa 2002
M. Grodzicka, „Wśród polskich pól przed laty”, Włocławek 1999
E. Świdurska, „Ścieżka dydaktyczna w parku podworskim w Psarskiem”
B. Klimczuk, „Spacer po Śremie”, Śrem 2024
Ludwik_Plater_Broel_pionier_polskie.pdf
https://kpsc.umk.pl/Content/201370/Szoldrska_Helena_Halszka_3622_WSK.pdf

Realizacja:

unia.srem.com.pl

Partner projektu:

SZLAK PRACY
ORGANICZNEJ

www.pracaorganiczna.pl

Tablicę zrealizowano w ramach zadania publicznego
pt.: Questy Regionu Śremskiego. Projekt współfinansowany przez:

WIELKOPOLSKA

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO